

במדבר
תשע"ג
38
 לקוראי הגליון ולכל בית ישראל
שבת שלום
ומבורך

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

בשם ה' נעשה ונצליח

אֶשְׁכַּח לְיוֹסֵף

ה' יושבים נפלאים ועונג שבת בפרשת השבוע

משולחנו של רבי יוסף הי סימן טוב שליט"א מהה"ס "כרם יוסף"
 ראש ישיבת המתמידים "אור התורה" ליומי דפגרא לצעירים מצטיינים ירושלים ת"ו

בברכת מרנן ורבנן רבותינו הגאונים ראשי הישיבות, הגאון הגדול רבי משה צדקה שליט"א ר"י "פורת יוסף" והגאון הגדול רבי דוד כהן שליט"א ר"י "חברון"

ביאור ד'

מחמת קפידת יעקב על שמעון ולוי שהרגו את כל יושבי שכם

עוד מתרץ הרמב"ן דשמה בני שבט לוי היו מועטים משאר השבטים מפני כעס יעקב עליהם, כי גם שבט שמעון שהוא עכשיו מרובה באוכלוסין נתמעט בכניסתו לארץ לעשרים ושנים אלף, והיינו לפי שהרגו את כל יושבי שכם כמו שנאמר (נלאזת ז' ד ל').

אמר המחבר לאור האמור יש לפרש שזו היתה כוונת יעקב "אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל" שיחלק ויפיץ נשמותם של בני שבט שמעון ולוי אצל שאר השבטים, ולכך היו מועטים.

ויש להוסיף בזה מה שפירש הרמב"ן (נלאזת ז' ד י"ג, מ"ט ה') שיעקב קצף על שמעון ולוי בהורגם את אנשי העיר שכם בעבור שעשו חמס, כי הם לא חטאו להם כלל ובאו בברית ונמולו, ואולי ישובו אל ה' ויהיו כולם בכלל אנשי בית אברהם, ומן הנפש אשר עשו בחרן. ועוד חרה לו שלא יאמרו כי בעצתו נעשה הדבר ויהיה חילול השם שיעשה הנביא חמס ושו.

אמר המחבר דהנה יש כאן בדברי הרמב"ן רמז שיעקב בא להורות כי שמעון ולוי לא התייעצו עימו לפני שהרגו את יושבי העיר שכם, וזה יחשב להם כביכול כחטא, וכיוצא בזה מצאתי בשם ספר חסידים (האלא מקיני נדמיים סי' תקק"ד), שרחל נענשה שמתה בדרך מחמת גניבת התרפים, ואף על פי שהיתה כוונתה לטובה להוציא עבודה זרה מבית לבן, אבל כיון שהיה יעקב שם, היה לה לשאול מיעקב, אם יש לקחת את התרפים, ומסיים הספר חסידים: הרי כשיש חכם וחסיד לישאל ממנו, אין לאדם לעשות דבר בלא עצתו.

ביאור ה'

שהיו מרכבה לשכינה וה' מדקדק עם צדיקים כחוט השערה

הנצי"ב מוולאזין זצ"ל בחיבורו העמק דבר מבטל שהסיבה ששבת לוי היו מועטים משאר השבטים, לפי שגם במצרים היו הלויים מרכבה לשכינה, פרושים ומובדלים לעבודתו יתברך, ולכן היו מועטים כדרשת רבותינו ז"ל במסכת יבמות (קנ"א): "וסביבו נשערה מאד" (פאלס ז') מלמד שהקב"ה מדקדק עם סביבו כחוט השערה, ר' חנינא אמר מהכא (פאלס פ"ט) "אל נערץ בסוד קדושים רבה ונורא על כל סביביו", לכך נענשו בני שבט לוי מהר על כל עוון, ועוד שבני שבט לוי קיבלו על עצמם תורה ומצוות כמו האבות ונעשה כמדד, מה שאין כן שאר ישראל שלא קיבלו על עצמם עד מתן תורה, והקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה. וכן תירץ המהרש"ג בספרו זהב שבא עה"ת.

ביאור ו'

כל דבר המשובח יותר גידולו יקר וקשה להגמר וכל דבר יקר ערך ורב מעלה מצוי הוא פחות

עוד מבאר שם הנצי"ב מוולאזין זצ"ל כי כל דבר המשובח גידולו יקר וקשה להגמר, כמו עץ מאכל שאינו ממהר גידולו כמו אילני סרק, והאדם עץ השדה, כל מי שצורתו גבוה מחבירו גידולו קשה ומתאחר, ולכן כלל ישראל לא פרו ורבו עד שבאו למצרים ושם נגמר גידולם, ובני לוי נתאחרו עוד יותר עד שבאו לארץ ישראל. ועיין עוד דהגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד (נציאורי אגדות)

"כל פקודי הלויים... כל זכר מבן חודש ומעלה כ"ב אלף" (ג', ל"ט)

למה היו כל כך מועטים שבט לוי עבדיו וחסידי ברוכי ה', ולא היו כשאר כל העם?

ביאור א'

השקה נפשם בתורה ושגו ודבקו בה תמיד ולא נשאו הרבה נשים ולא עסקו כל כך בפריה ורביה

לכאוי יש לומר בפשיטות שכיון שהשליכו הבלי העולם אחרי גוים וחשקה נפשם רק בתורה, מיעטו בפריה ורביה, וכמו שמצינו אצל בן עזאי ביבמות (סג): שלא עסק בפריה ורביה, אמר להן: ומה אעשה שנפשי חשקה בתורה אפשר לעולם שיתקיים על ידי אחרים. והאחרונים ביארו בכמה אופנים על מה סמך, (והארנטי ז"ה נכנס יוסף סוטה נמ"ד ד').

וכן כתבו הרמב"ם והשו"ע להלכה ולמעשה: מי שחשקה נפשו בתורה תמיד ושגה בה כבן עזאי ונדבק בה כל ימיו ולא נשא אשה אין בידו עוון, והוא שלא יהיה יצרו מתגבר עליו. אבל אם היה יצרו מתגבר עליו חייב לישא אשה ואפילו היו לו בנים שמא יבוא לידי הרהור. ועל כן יש לומר שבני שבט לוי עם ה' שהיו מקודשים ומובדלים מכל עניני העולם והיו עוסקים בתורה תמיד ביום ובלילה, מיעטו בפריה ורביה.

ומצאתי בספר צרור המור שפירש שהיו בני שבט לוי עוסקים בתורה יומם ולילה, ועוסקים בפריה ורביה רק בעונת ת"ח ועליהם הכתוב אומר ולסריסים אשר ישמרו את שבתותי, ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות, לומר שבני לוי קיבלו שמירת המקדש חלף בנים ובנות שנתמעטו כבוד היותם כסריסים.

ביאור ב'

לפי שלא נשתעבדו כשאר השבטים לא נתקיים בהם "כאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ"

הרמב"ן מתרץ כי אדרבה מזה יש חיזוק למה שאמרו רבותינו במדרש (מנחמא ואלא ו') כי שבטו של לוי לא היו בשעבוד מלאכת מצרים ובעבודת פרך. ולכן שאר השבטים שמיררו המצריים את חייהם בעבודה קשה למעטם, היה הקב"ה מרבה אותם כנגד גזרת מצרים כמו שאמר (שמות א' י"ג) "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ".

ביאור ג'

לשאר שבטים שנשתעבדו נעשה נס שהיו יולדות ששה בכרס אחד להורות שוולדותיהם כשרות

בספר עדות ביוסף מפרש שהיו יולדות ששה בכרס אחד מפני שהיו האומות אומרים, אם בגופם שלטו בנשותיהם כל שכן, ובכך רצו להטיל דופי ביחוסם של ישראל, וכדי לסתום פי דוברי שקר עשה הקב"ה נס והולידו ששה בכרס אחד, וממילא ידעו הכל כי הוולדות כשרות, כי לא היה הקב"ה עושה נס גדול כזה לו היו ילידי המצרים. וכל זה שייך דוקא בשאר שבטים שנשתעבדו משא"כ שבט לוי. [נצי"ע שמ"מ נשותיהם היו משועבדות, כמ"ש תנ"ס מגילה (ד). לעניין אף הן היו באותו הנס, שנשות ישראל היו משועבדות לפרעה במצרים, ובסוטה (א): שהיו מחליפין מלאכת אנשים לנשים ונשים לאנשים. ובפסחים (ק): נשים חייבות בדי כוסות שהיו באותו הנס. ולא שמענו שהנשים של שבט לוי לא נשתעבדו].

ביאור י"ב

הדורות שקדמו לדור מצרים, אנוש
מבול ודור הפלגה באו בגלגול
השבטים ומיעוט הכשרים במעשיהם
באו בגלגול שבט לוי ולכך היו מועטים

מצאתי ביאור נפלא על פי תורת הסוד מאת
הרמ"ק הגאון רבי משה קורדובירו זצ"ל
(הצילו נספר תורת נגן, ערכי הרמ"ק, נשמות
עמוד ק"ט) כי הנה החוטא תיקונו על ידי
אחד משלושה ענינים, א'. מיתה, ב'.
ייסורים, ג'. על ידי שיטיב דרכו ויעסוק
בתורה. וביאר שמצינו שלושה ענינים אלו
במצרים, א'. מיתה – כל הבן הילוד היאורה
תשליכוהו, ובה נידונו דור המבול שבאו
בגלגול ונידונו במים, שהושלכו ליאור. ועוד
עונש מיתה מצינו במצרים, שמתו במיתות
אחרות שהיו בונים אותם בלבנים כדרשת
חז"ל, ובה נידונו דור הפלגה בחומר
ובלבנים כנגד הבה נלבנה לבנים. וכך באו
אותם מתים בגלגול עד תכלית כל המיתות
הצריכות לנשמה להצטרף, כפי מה שבעל
בעילות אסורות בדור המבול, וכפי מה
שעבד עבודה זרה בדור אנוש ובדור הפלגה,
עד שצורפו ונזדככו והיו ראויים לעמוד בהר
סיני. ב'. ייסורים – שיעבוד מצרים, שגם
בזה נזדככו להתקדש ולהטהר ולקבל נשמה
טהורה להיות ראויים לקבל התורה. ג'.
עסק התורה – שאותם שהיו בדורות
הקודמים כשרים ונאים במעשיהם נתגלגלו
בלווים שהיו עוסקים בתורה תמיד, והיו
פטורים ממיתה וייסורים, - ואלו היו
מועטים. ולכך שבט לוי היו מעט ולא נתרבו
כשאר השבטים, ודפח"ח.

ביאור י"ג

יש מי שפירש שהיו מרובים

בספר כמוצא שלל רב מביא שהגאון רבי
אריה ליב קורדוביא בעל פני אריה זוטא
מתרץ שבאמת היו הלויים מרובים
באוכלוסין יותר משאר שבטים, - עש"ב.

מוקדש להצלחת ידידנו איש
האשכולות הרב יעקב שפיר שליט"א

ספרי הרב יוסף חי סימון טוב שליט"א
מחבר "אשכול יוסף" עה"ת (כת")

"כרם יוסף" מגילה (928 עמודים)
"כרם יוסף" בבא קמא (1000 עמודים)
"כרם יוסף" עמ"ס גיטין וקידושין
"מעדני יוסף" ברית מילה, פנינים וחי
"כרם רבנן" הכמה ומוסר

ניתן להשיג בהנאות הספרים המובחרות:

ירושלים: יפה נוף צומת בר אילן,
אור החיים סנטר מאה שערים, ויסבקר מול פיצה
אורי גירסה מול שטיבלך זכרון משה,
ולדמן בבתי"ד בעלזא, שנקיס רח' פתח תקוה. הפצת
ספרי קודש רח' דוד 1 שכונת הבורכים

בני ברק: משפי שבתאי ר' עקיבא 44 פינת הרב קוק 2.
אשדוד: משפי כהן רובע ג' רח' האדמו"ר מבעלז 5/25.
קריית ספר: משפי שחמורוב מסילת יוסף 4,
בהול: בעינגלאזין

לברורים ונקודות מכירה ברחבי הארץ ניתן לפנות למכון
"כרם יוסף" טלפקס: 02-5373570 (אחח"צ)

ביאור ז'

לפי שפרנסתם של בני שבט לוי היה מוטל על שאר השבטים

הגאון מברייסק בעל בית הלוי מפרש שמן השמיים סיבבו שבט לוי יהיה מועט בכמות האוכלוסין
שבו, כי מכיון שעול פרנסתם היה מוטל על העם, עשה הקב"ה שלא יהיו למעמסה גדולה מידי
עבורם, [וכעין זה פירש האברבנאל, ע"ש].

ופירוש זה צריך עיון גדול, שהלא אדרבה זהו מושג ליבם של ישראל הכשרים להחזיק ידי לומדי
התורה, וכבר נאמר (נלש"ט מ"ט י"ג) "זבולון לחוף ימים ישכון והוא לחוף אניות וירכתו על צידון"
ופירש רש"י שהיה זבולון עוסק בפרקמטיא וממציא מזון לשבט יששכר והם עוסקים בתורה, הוא
שאמר משה (דברים ל"ג י"ט) "שמח זבולון בצאתך ויששכר באהליך", זבולון יוצא בפרקמטיא ויששכר
עוסק בתורה באהלים. והספורנו (נלש"ט מ"ט י"ג) כותב כי זאת היתה כוונת התורה במתנות כהונה
ולויה שייסיעו כל העם לתופשי התורה שהם הכהנים והלוים.

ועוד קשה על פירוש זה כי אין לה' מעצור להושיע ברב או במעט (שמואל א' ז' ו'), ויכול הוא לזון
ולפרנס גם לבני שבט לוי שיהיו רבים יותר מכל שאר השבטים כמו שזן ומפרנס לכל העולם מקרני
ראמים עד ביצי כינים, ולח' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה (פסלים כ"ד א'), וכמאמר הנביא חגי (פ"ג
ח') "לי הכס ולי הזהב נאום ה' צבאות" ופירש רש"י ובידי להביא לאשר חפצתי בו, וממילא קשה
להלום פירוש זה שבני שבט לוי היו מועטים כדי שלא למעמסה על שאר השבטים.

וכן מצאתי בכלי יקר שהביא שיש אומרים שלכך לא נתרבו שבט לוי שיהיה נקל לישראל לפרנסם.
והעיר הכלי יקר כאמור כי זה טעם רחוק כי אין מעצור לה' להושיע ולפרנס משרתיו עושי רצונו.

ביאור ח'

שהיה ארונו של יעקב מכלה בהם

רש"י (נלש"ט כ"ט) כותב שכל מי שנאמר בו "על כן" קרא שמו, מרובה היה באוכלוסין, חוץ מלוי
שהארון היה מכלה בהם. וביאר הכלי יקר (נפחמן) שהכוונה לארונו של יעקב. גם הגאון ההפלאה
בספרו פנים יפות כתב: וכן מצינו בלויים שפירש"י שהיה מספרן מועט מכל השבטים מפני שהיה
הארון מכלה בהם, אף על פי שהיו הלוים קדושים וטהורים לא היו יכולין לעמוד בכל עת במקום
קדושתו, וכן אמרו ישראל (פנמנ"ז ז', כ"ט) "כל הקרב הקרב אל משכן ה' יומת האם תמנו לגוע".

ביאור ט'

מצד שהיו קרובים אל הארון היו פרושים מנשותיהם ועל כן לא פרו ורבו כל כך

הכלי יקר כותב כי יש אומרים שמצד שהיו קרובים אל הארון היו פרושים מנשותיהם ועל כן לא פרו
ורבו כל כך, ומקשים על זה והלא היו מעטים קודם שנמסר להם משא הארון, על כן פירשו שארון
זה היינו ארונו של יעקב. וכותב הכלי יקר שאין צורך לחדש שהכוונה בזה לארונו של יעקב, אלא
לעולם הארון הקודש סיבב כי בעבור שבט לוי עתיד לישא ארון הקודש, על כן אמר יעקב לוי לא
ישא ארונו לפי שלעתיד ישא ארון הקודש, ועל כן נהגו המצרים כבוד בשבט לוי כי ראו שיעקב נהג בו
כבוד ועל כן לא נשתעבדו בהם המצרים. ולפי דרכו שמא עדין יש לומר שכיון שידעו שבט לוי
שעתידים הם לישא את ארון הקודש, לכך פרשו כמה שאפשר מנשותיהם.

ביאור י'

נשארו רק הצדיקים שבהן שיהיו הם בלבד העוסקין אחר כך עם הארון

עוד פירש הכלי יקר בשם י"א שצפה הקב"ה שלא יהיו כולם צדיקים על כן העביר רבים מהם מן
העולם ונשארו קב ונקי שיהיו כל העוסקין עם הארון צדיקים, וזה הכוונה שהיה הארון מכלה בהם.

ביאור י"א

רק שבט לוי גרשו נשותיהם במצרים מהמת גזירת כל הבן הילוד היאורה תשליכון אותו

הכלי יקר מתרץ שלפי שמצינו בגזירת פרעה שגירש עמרם את אשתו (סוטה יג.) ועמד זמן רב בלא
פריה ורביה, שהרי בת 130 היתה יוכבד כשעשה בה ליקוחין שניים, ומה שאמרו שעמדו כולם וגירשו
נשותיהם מסתמא לא כל ישראל עשו כן אלא הכוונה רק לכל בני שבט לוי שלא היו בכלל השעבוד,
ומכל מקום היו יראים מגזירת כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, שהרי על יום אחד צוה אפילו על
בני המצרים, ועמדו זמן רב בלא נשים כמו שעמד עמרם זמן רב בלא אשה, ועל כן היה שבט לוי
מועטים, ובחר ה' בהם מצד היותם מועטים כי כן מצינו בהרבה מקומות שהקב"ה בוחר במועט, כמו
שנאמר "לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם ויבחר בכם, כי אתם המעט מכל העמים".

מערכת "אשכול יוסף" שיע"י מכון "כרם יוסף"
ומוסדות "אור התורה" בישראל

דוא"ל: keremyosef@okmail.co.il

לבקשת רבים כתובתנו בעברית: לקרקטסדקס@סלשודדבסאוד

להארות והערות

וכמו כן אם ברצונך להצטרף למאות המנויים
לקבלת העלון ישירות למייל שלך שלח בקשה
לדוא"ל של המערכת [המאושר ע"י גדול"י שליט"א]

השירות ללא תשלום לזיכוי הרבים

גיליון "אשכול יוסף" יו"ל לזיכוי הרבים
על ידי האחים היקרים והמבורכים
מר גדעון ניסים הי"ו, ומר אהרן ניסים הי"ו
שנשארו על עצמם כל הוצאות הדפוס
להצלחתם ולהצלחת כל בני משפחתם שיחי
ומוקדש ומוקדש לעילוי נשמת הוריהם היקרים
שלום אליה בן מסעודה ז"ל ונוריה בת גורג"ה ע"ה